



Datum: 2024-06-12

Ärendenummer: SLK-2024-00450

Regeringskansliet

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: fi.ba.eu@regeringskansliet.se

Diarienummer: Fi2024/00894

Göteborgs Stads yttrande över remissen En ny organisation för förvaltning av EU-medel (SOU 2024:22)

Sammanfattning

Göteborgs Stad ställer sig positiv till utredningens förslag om att Tillväxtverket utses till en förvaltande myndighet för ERUF, ESF+ och FRO. Särskilt positivt är att en samlad fondförvaltning kan underlätta reell fondsamordning för hållbar urban utveckling i linje med EU:s urbana agenda. Göteborgs Stad ställer sig även positiv till att Jordbruksverket kvarstår som förvaltande myndighet för lokalt ledd utveckling genom Leader inom ramen för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. I sammanhanget uppmärksammar Göteborgs Stad att Leader och integrerade territoriella investeringar (ITI) är metoder för territoriell utveckling som regleras i ett och samma kapitel inom Förordningen (EU) 2021/1060 om gemensamma bestämmelser för programperioden 2021–2027 men ITI omnämns inte i utredningen.

Göteborgs Stad är öppen för förändring av antal ERUF-program under förutsättning att förändringen avspeglar lokala och regionala perspektiv och behov. ERUF-medel i form av Interreg är, menar Göteborgs Stad, en konkretisering av det europeiska samarbetet och tillför ett europeiskt mervärde till regional utveckling.

Göteborgs Stad föreslår att utredningen kompletteras med en beskrivning av förhållandet mellan de föreslagna regionala referensgrupperna och regionernas ansvar för regional utveckling. Dessutom föreslår Göteborgs Stad att allmänna val år 2026 och EU:s långtidsbudget efter år 2027 beaktas vid beslut om tidpunkt för eventuell övergång från strukturfondspartnerskap till regionala referensgrupper.

Slutligen, konstaterar Göteborgs Stad att principiellt ligger förslaget om anmälningsskyldighet vid misstänkt brottslighet med EU-medel i linje med Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022-2026.

Yttrandet

Göteborgs Stad lämnar yttrande över förslagen i rubricerad utredning avseende främst Leader, ERUF och ESF+ samt strukturfondspartnerskap. Yttrandet följer rubrikerna i utredningen.

7.3.5 Leader inom jordbruksfonderna

Som aktiv inom Leader i snart 25 år och som ledamot i övervakningskommittén för lokalt ledd utveckling under perioden 2014-2020, har Göteborgs Stad kunnat följa och få olika perspektiv på Jordbruksverket som förvaltande myndighet.

Göteborgs Stad har inga invändningar mot förslaget att stöd till lokalt ledd utveckling med Leader-metoden även fortsättningsvis hanteras av de lokala aktionsgrupperna och Jordbruksverket.

7.6.1 En förvaltande myndighet

Göteborgs Stad delar utredarens bedömning att ansvaret för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Europeiska socialfonden+ (ESF+) och Fonden för en rättvis omställning (FRO) bör samlas under en förvaltande myndighet. En sådan koncentration av EU-medel till en förvaltande myndighet kan möjligen bidra till synergi mellan EU:s fonder och program i linje med EU:s urbana agenda.

7.6.2 Tillväxtverket som förvaltande myndighet

Göteborgs Stad delar utredningens bild av de två förvaltande myndigheterna. Därmed ställer sig Göteborgs Stad positiv till förslaget att Tillväxtverket utses till förvaltande myndighet för ERUF, ESF+, FRO samt eventuella tillkommande fonder och finansieringsinstrument inom sammanhållningspolitiken under framtida programperioder.

Göteborgs Stad ser fördelar med flexibla budgetramar som möjliggör anpassning till oförutsedda förändringar under programperioden. En sådan anpassning behöver såsom hittills grundas på föregående dialog med regionalt utvecklingsansvariga och andra relevanta parter. Angeläget är även att ansvar för sådan dialog är tydligt fördelat.

Med anledning av förslaget om att utse Tillväxtverket till förvaltande myndighet för flera av fonderna inom sammanhållningspolitiken konstaterar Göteborgs Stad följande.

Integrerade territoriella investeringar (ITI) som EU-kommissionen lanserade föregående programperiod var ett prioriterat insatsområde i det västsvenska ERUF-programmet med inriktning på hållbar stadsutveckling i Göteborgs Stad. Under innevarande programperiod har ITI integrerats i det nationella ERUF-programmet med inriktning på hållbar urban utveckling i hela Sverige. Förvaltande myndighet istället för regionalt utvecklingsansvarig myndighet hanterar därmed ITI direkt i förhållande till stödmottagarna.

ITI är tillsammans med Leader reglerade i kapitel II Territoriell utveckling inom Förordningen (EU) 2021/1060 om gemensamma bestämmelser för programperioden 2021–2027. Både ITI och Leader är metoder för lokal utveckling av urbana områden och landsbygd. I metoderna ingår att strategier är obligatoriska för användande av ERUF-medel.

Hållbar urban utveckling och utmaningar som storstadsregioner står inför kräver oftast ett holistiskt angreppssätt. EU:s urbana policy erkänner detta och banar väg för fonsamordnade insatser. EU-regler möjliggör fonsamordnade insatser finansierade av

ERUF och ESF. Möjligheten till potentiella synergier mellan EU-fonderna har varit vägledande för Göteborgs Stads finansieringsstrategi för insatser inom hållbar stadsutveckling med ITI. Strategi är en obligatorisk del av ITI och Leader.

I praktiken har fondsamordning av ERUF och ESF inte tillämpats i Sverige. En förklaring till detta är att Tillväxtverket och ESF-rådet har haft skilda ärendehanteringssystem. En samlad förvaltning av ERUF och ESF under Tillväxtverket kan eventuellt öppna nya möjligheter för fondsamordnade insatser med ITI. Samarbete och lärande om ITI och Leader inom Tillväxtverket och Jordbruksverket liksom mellan myndigheterna har potential att bidra till en allt mer ändamålsenlig, effektiv och rättssäker statlig förvaltning av EU-medel.

7.6.4 Antalet program inom ERUF bör minska

Göteborgs Stad anser att programmen inom ERUF ska avspegla lokala och regionala perspektiv och behov. Därför är det angeläget att kommuner är delaktiga i utformningen av ERUF-program.

Med erfarenhet av lokalt sekretariat för URBAN-programmet 2000-2006 har Göteborgs Stad tillsammans med regionalt utvecklingsansvariga myndigheter integrerat hållbar stadsutveckling i det västsvenska ERUF-programmet för 2007-2013 och använt ITI i hållbar stadsutveckling i Göteborgs Stad som en programövergripande metod för det västsvenska ERUF-programmet 2014-2020. Göteborgs Stad har även deltagit i dialog med Nutek (nuvarande Tillväxtverket) om möjlighet att införa JESSICA, ett initiativ från EU-kommissionen för att underlätta investering av EU-medel i hållbar urban utveckling. Inför innevarande programperiod har Regeringskansliet tagit del av Göteborgs Stads erfarenheter av EU-medel för hållbar urban utveckling inför att ITI skulle knytas enbart till det nationella ERUF-programmet 2021-2027. Inför kommande ERUF-program är det fortsatt angeläget att rikta ERUF-medel till hållbar urban utveckling, värna det territoriella perspektivet och att göra landets kommuner delaktiga i programförberedelserna.

Göteborgs Stad är öppen för nya lösningar för ERUF-program. Intressant kan vara att inför nästa programperiod undersöka en ny territoriell programindelning som inte nödvändigtvis utgår från NUTS2 utan snarare andra sektorsövergripande, gemensamma nämnare såsom storstadsregion och klimatneutrala städer. Social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet är vägledande, anser Göteborgs Stad.

Göteborgs Stad anser även att det är relevant för Sverige att i ökad utsträckning kraftsamla kring EU-medel för innovation. Det är också prioriterat för Tillväxtverket, vilket innebär koppling till innovationsmyndigheterna som på olika sätt hanterar EU:s forsknings- och innovationsprogram Horisont. Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation har nyligen utretts (SOU 2023:59). Där uppmärksammades bland annat ERUF-programmens betydelse för det svenska ekosystemet för innovation. Göteborgs Stad menar att denna del av utredningen är relevant även för utredningen om en ny organisation för förvaltning av EU-medel.

7. 7 Förslag om förvaltningen av Interreg

Göteborgs Stad har länge varit en aktiv part inom de Interreg-program som omfattar Västsverige. Det är tydligt för Göteborgs Stad att Interreg konkretiserar det europeiska samarbetet och bidrar med europeiskt mervärde. För att ta tillvara detta i alla delar av Sverige kan justeringar av förvaltningsorganisationen vara befogad. Utredningens förslag

berör dock endast Interreg-program som inte direkt omfattar Göteborg. Därför avstår Göteborgs Stad från att yttra sig över förslaget.

7.8 Förslag avseende systemet med regionala strukturfondspartnerskap

Göteborgs Stad är sedan start 2007 representerad i det västsvenska strukturfondspartnerskapet. Delaktighet i styrningen av EU-medel för genomförande av sammanhållningspolitiken i Västsverige har varit viktigt för Göteborgs Stad som aktiv inom det regionala utvecklingsarbetet i storstadsregionen Göteborg och Västsverige. Erfarenheterna av detta gör att Göteborgs Stad har förståelse för bakgrunden till utredningens förslag om förändring av strukturfondspartnerskapen. Likadant ser Göteborgs Stad möjligheten med en mer strategisk roll för nya regionala referensgrupper inom Tillväxtverket såsom utredningen föreslår.

Göteborgs Stad konstaterar att utredningen, som är avgränsad till statlig förvaltning, inte beskriver vad förslagen innebär för regionalt utvecklingsansvariga myndigheter och inte heller för övriga organisationer som ingår i nuvarande strukturfondspartnerskap. Utredningen tar upp frågan om antal ERUF-program men förklarar inte hur förändrat antal ERUF-program kan påverka det regionala utvecklingsansvaret eller de regionala referensgrupperna.

Motsvarande beskrivning av till exempel förändrad territoriell indelning av ERUF-programmen lämnas inte heller. Göteborgs Stad uppfattar att samtliga förändringar, som presenteras i utredningen, får påtagliga konsekvenser för kommunalt och regionalt myndighetsuppdrag. Risk finns till och med för målkonflikt.

Med utgångspunkt i partnerskapsprincipen föreslår därför Göteborgs Stad att utredningen kompletteras med en beskrivning av förhållandet mellan föreslagna regionala referensgruppers och regionala utvecklingsansvaret, som idag vilar på Sveriges regioner.

Göteborgs Stad är inte övertygad om att övergång från strukturfondspartnerskap till regionala referensgrupper bör påbörjas under 2025. Allmänna val som genomförs året därpå 2026 och EU:s långtidsbudget för perioden efter 2027 kan medföra förändring av ERUF-program och därmed nya förutsättningar för regionala referensgrupper. Dessutom är angeläget att kompetens och arbetssätt avseende EU-medel och regional utveckling som nuvarande strukturfondspartnerskap besitter tas tillvara och anpassas inom ny organisation för en hållbar förvaltning av EU-medel.

9. En gemensam plattform

Som mottagare av olika typer av EU-medel använder Göteborgs Stad bland annat EU:s Funding and Tender Plattform som är avsedd för administration av EU-medel förvaltrade direkt av EU-kommissionen. Plattformen är utformad inte enbart utifrån övergripande förvaltnings behov utan även stödmottagande organisationers behov av intern styrning av EU-medel. Göteborgs Stad anser att det är en av plattformens styrkor jämfört med de olika system som används för gemensamt förvaltrade EU-medel. En annan fördel är att EU-kommissionens plattform är ett digitalt verktyg som är gemensam för olika EU-medel och kan användas för olika ändamål till exempel allmän programinformation, projektadministration och portföljstyrning. Göteborgs Stad är positiv till att en liknande plattform introduceras i samband med ny organisation för förvaltning av EU-medel i Sverige.

10 Anmälningsskyldighet vid misstänkt brottslighet med EU-medel

Enligt Göteborgs Stads trygghetskapande och brottsförebyggande program 2022–2026 är ökad samverkan och kunskap viktiga delar av brottsförebyggande arbete. Insatser som minskar möjligheten och benägenheten att begå brott är också avgörande. I det brottsförebyggande arbetet samarbetar Göteborgs Stad med flera av myndigheterna som omfattas av utredningen om anmälningsskyldighet vid misstänkt brottslighet med EU-medel.

Göteborg den 12 juni 2024

Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld